ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

«МӘҢГІЛІК ЕЛ» ҰЛТТЫҚ ИДЕЯСЫНЫҢ XIX ҒАСЫР ӘДЕБИЕТІНДЕГІ КӨРІНІСІ

Ұжымдық монография

Алматы
«Қазақ университеті»
2016

ӘОЖ 94 (574)
КБЖ 63.3 (5 Каз)
М 33

4541 МҚ/4 «Қазақ әдебиетіндегі ұлттық идея және «Мәңгілік Ел» идеясы көрініс табуының көркемдік мәні мен жаңашыл сипаты» ғылыми жоба бойынша дайындалған монография

Жалпы редакциясын басқарған
ф.ғ.д., профессор **Ө. Әбдиманұлы**

Пікір жазғандар:
филология ғылымдарының докторы, профессор ***Т. Тебегенов***
филология ғылымдарының докторы, профессор ***Қ. Мәдібай***
филология ғылымдарының докторы, профессор ***А. Жақсылықов***

М 33 **«Мәңгілік Ел»** ұлттық идеясының XIX ғасыр әдебиетіндегі көрінісі: ұжымдық монография / Ө. Әбдиманұлы, Ж. Дәдебаев, А.Б. Абдулина, Ш.А. Шортанбаев. Жалпы ред. басқ. ф.ғ.д., профессор Ө. Әбдиманұлы. – Алматы: Қазақ университеті, 2016. – 178 б.
ISBN 978-601-04-2646-7

Зерттеу еңбекте XIX ғасырдағы қазақ ақындарының шығармашылығындағы ұлт тағдырына байланысты ұстанымдары ұлттық идея, «Мәңгілік Ел» идеясы тұрғысынан арнайы қарастырылды.

Қазақ елінің еркін өмір сүруіне ерлігімен де, отты жырларымен де қуат берген, тарихи дәуірлер тоғысында Ресей мемлекетінің бодан ету арқылы отарлау, Қоқан, Хиуа хандықтарының озбырлық саясат ұстану кезеңдеріндегі «Мәңгілік Елдікке» ұмтылған тәуелсіздігіміздің ту ұстарлары Махамбет, Дулат, Шортанбай, Нысанбай, Абай, т.б. шығармашылық тұлғаларымыздың жыр-толғауларындағы елдік мүдде мен ұлттық мұрат басты орынға қойылды.

Ұжымдық монографияда XIX ғасырдағы қазақ әдебиетіндегі ұлттық идеяның көрініс табуы зар заман ақындарының шығармашылығында және одан кейінгі кезеңдегі Абай заманында кең арнаға айналғаны айқындалып, ұлт тағдырына алаңдаған шығармашылық иелерінің туындылары нақты зерттеу нысанына айналған.

Монографиялық зерттеу филология факультеттерінің оқытушылары мен докторанттарына, магистранттары мен студенттеріне, жалпы әдебиет сүйер қауымға арналған.

ӘОЖ 94 (574)
КБЖ 63.3 (5 Каз)

© Авторлар ұжымы, 2016
ISBN 978-601-04-2646-7
© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2016

МАЗМҰНЫ

КІРІСПЕ ....

ЗАР ЗАМАН ӘДЕБИЕТІНДЕГІ ҰЛТТЫҚ ИДЕЯ...

МАХАМБЕТ ПОЭЗИЯСЫ – «МӘҢГІЛІК ЕЛ» ҰЛТТЫҚ ИДЕЯСЫНЫҢ АЛТЫН ТҰҒЫРЫ ....

МӘҢГІЛІК ЕЛ ИДЕЯСЫНЫҢ АҚЫН-ЖЫРАУЛАР ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫНДАҒЫ САРЫНДАРЫ ....

АБАЙ ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫНДАҒЫ ЕЛ БОЛАШАҒЫ ТУРАЛЫ ЕРЕН ОЙЛАР ....

МӘҢГІЛІК ЕЛ ИДЕЯСЫНЫҢ XIX ҒАСЫР ӘДЕБИЕТІНДЕГІ КӨРІНІСІ ....

ЭВОЛЮЦИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕИ «МӘҢГІЛІК ЕЛ» В ТВОРЧЕСТВЕ АБАЯ КУНАНБАЕВА И ЧОКАНА ВАЛИХАНОВА ....

ҚОРЫТЫНДЫ ....